Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 46/2022 vp)

Ympäristövaliokunta
29.4.2022

Sirkku Jaakkola
hallitussihteeri
ympäristöministeriö

HE 46/2022 - keskeinen sisältö

- Muutoksia ammattimaisen jätteen kuljettamisen ja välittämisen hyväksymisen edellytyksiin.
- Kaksi uutta julkista tietopalvelua ja uusi rekisteri kansallisista jätteiden siirroista.
- Tarkistuksia muuhun jätelain rekisterisääntelyn ja tiedonsaantioikeuksiin.
- Hallituksen esitys täydentää jätedirektiivin täytäntöönpanoa.
- Vaiheittainen voimaantulo:
  - **1.9.2022** toiminnanharjoittajille velvollisuus viedä jätteen siirtoasiakirjojen tiedot uuteen rekisteriin,
  - **1.1.2023** jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset ja julkiset tietopalvelut.

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset

- Ammattimaisten jätteen kuljettajien ja jätteen välittäjien on haettava hyväksyntää jätehuoltorekisteriin. Toiminnanharjoittajan hyväksyy rekisteriin ELY-keskus.
- Hyväksymisen edellytyksiin ehdotetaan muutoksia. Tavoitteena selkeyttää ja keventää sääntelyä.
  - Vakuudet poistuvat.
  - Uudeksi edellytykseksi tulee voimassa oleva tavaraliikennelupa, jos toiminta sitä edellyttää.
  - Toiminnanharjoittajien, joiden toimintaan ei vaadita liikennelupaa, tulee olla luotettavia.
    - Luotettavuusvaatimus = yrityksellä ei ole lakisääteisten maksujen, verojen ja ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyöntejä, huomattavaa määrää ulosottovelkaa, eikä se ole konkurssissa.
    - Luotettavuus selvitetään Harmaan talouden selvitysyksikön laatimien velvoitteidenhoitoselvitysten avulla.

    -> Sääntelyn tarkoituksena varmistaa mahdollisimman tasapuoliset kilpailun edellytykset eri toimijoille ja torjua harmaata taloutta.

Ulkomaiset jätteen kuljettajat ja välittäjät

- Ulkomaisten toiminnanharjoittajien, joiden kotipaikka Suomen ulkopuolella ja joiden toiminta ulottuu Suomeen, on haettava hyväksyntää jätehuoltorekisteriin.
  - Nykysääntely tulkinnanvarainen ulkomaalaisten osalta. Ulkomaisia kuljettajia merkitty kotimaisten yritysten alihankkijoiksi.
- Kaksi eri menettelyä:
  1. EU-/ETA-alueelle sijoittautuneet kuljetusyritykset voidaan hyväksyä kevyellä menettelyllä, jos toiminnanharjoittaja on merkitty sijoittautumisvaltionsa vastaavaan jätehuoltorekisteriin.
  2. ETA-alueen ulkopuolisten jätteen kuljettajien haettava hyväksyntää rekisteriin
     - edellytetään kansainvälistä tai kahdenvälistä perustuvaa kuljetuslupaa.
     - yrityksen osoitettava olevansa luotettava.
- Ulkomaisten toimijoiden hyväksyminen hoidetaan keskitetysti Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa.

Uusi rekisteri siirtoasiakirjojen tiedoista

- Jätteen haltijan tai jätteen kuljettajan on laadittava tiettyjen jätteiden siirroista siirtoasiakirja. 1.1.2022 lähtien siirtoasiakirja tullut laatia ensisijaisesti sähköisenä.
- Lakiesitys sisältää toimijoille uuden velvollisuuden viedä siirtoasiakirjojen tiedot uuteen rekisteriin, jota ylläpitää Suomen ympäristökeskus.
- Rekisterin tarkoituksena parantaa jätteiden seurantaa, jäljitettävyyttä ja valvontaa.
- Vaatimus perustuu EU:n jätedirektiiviin, joka edellyttää, että erityisesti vaaralliset jätteet on voitava jäljittää niiden syntypaikalta lopulliseen käsittelypaikkaan.
- Velvollisuus tulisi voimaan 1.9.
- Siirtoasiakirjavelvoitteen piiriin kuuluvat muun muassa vaaralliset jätteet, rakennus- ja purkujätteet ja eräät lietteet.

Uudet julkiset tietopalvelut

- Jätehuoltorekisterin ja tuottajarekisterin tiedoista perustetaan julkiset tietopalvelut.
- Tietopalvelussa julkaistaan toiminnanharjoittajan nimi ja y-tunnus, sekä jätteen kuljettajien ja välittäjien osalta toiminta-alue sekä jätelajit, joita hyväksyntä koskee.
  - Massahakujen tekeminen estetty, koska rekisterissä muutama sata yksityistä elinkeinonharjoittajaa.
- Tietopalveluista kuka tahansa voi tarkistaa, onko tietty toiminnanharjoittaja hyväksytty rekisteriin ja mitä jätteitä tämä saa kuljettaa.
- Tuottajarekisteriä koskevasta tietopalvelusta saa tiedot tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista, tuottajayhteisöistä ja näiden jäsenyrityksistä.
  - Tietopalvelu tehostaa tuottajavastuuvalvontaa. Tehostetulla valvonnalla voidaan edesauttaa käytöstä poistettujen tuotteiden saamista entistä enemmän jätehuollon piiriin, mikä edistää kiertotaloutta.
- Tietopalvelut vähentävät rekisterinpitäjille tehtäviä tietopyyntöjä.
- Tietopalvelut tuovat lisäarvoa vastuullisille yrityksille, jotka hoitavat velvoitteensa.

Muita jätelain rekistereitä koskevia muutoksia

- **Jätehuollon rekisterit ja tuottajarekisteri**
  - Selkeytetään rekisterinpitäjien keskinäisiä vastuita.
  - Täsmennetään, kenellä oikeus saada tietoja eri rekistereistä ja mihin viranomaistehtäviin tietoja saa luovuttaa salassapidon estämättä.
- **Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä**
  - Säädetään kunnan jätehuoltoyhtiöille ja tietyin edellytyksin pakkausten tuottajayhteisölle tiedonsaantioikeus kunnan jätehuoltoviranomaisen ylläpitämään rekisteriin jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä.

- Muutosten taustalla mm. EU:n yleinen tietosuoja-asetus, tietojen luovuttamista koskeva soveltamiskäytäntö sekä tiedonsaantitarpeen ennakointi, jos pakkausten erilliskeräys siirtyy pakkausten tuottajayhteisön vastuulle.

Kiitos!

Lisätietoja:
sirkku.jaakkola@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment